

Janina Skön

ULKOSUOMALAISEN TARINA-
SUUNNITTELUSTA TOTEUTUKSEEN

Viestinnän koulutusohjelma
Vuorovaikutteinen suuntautumisvaihtoehto
2012

ULKOSUOMALAISEN TARINA- SUUNNITTELUSTA TOTEUTUKSEEN

Skön, Janina
Satakunnan ammattikorkeakoulu
Viestinnän koulutusohjelma
Maaliskuukuu 2012
Ohjaaja: Tornivuori, Mikko
Sivumäärä: 39
Liitteitä: 1

Asiasanat: Dokumentti, Dokumentin suunnittelu, Editointi

Tämän opinnäytetyön aiheena oli toteuttaa Ulkosuomalaisen tarinan-dokumenttisarjan kaksi jaksoa, Suomalainen Kreikassa ja Maailman katolla. Jaksot esitettiin Ylen kanavalla kaksi (YleTv2). Tavoitteena oli seurata jo esitettyjen ulkosuomalaisten jaksojen tyyliä ja rakennetta. Niiden pohjalta piti luoda mukaansatempaavat, mielenkiintoiset ja totuudenmukaiset jaksot.

Opinnäytetyön toiminnallisessa osuudessa suunniteltiin ja toteutettiin 5. tuotantokauden kaksi viimeistä jaksoa. Toiminnallinen projekti aloitettiin tammikuussa 2010, jolloin tuotantotiimin kuvausryhmä palasivat kuvausmatkaltaan takaisin Suomeen. Kuvamateriaalin saavuttua dokumentin raakaversioon suunnittelu alkoi. Toiminnallinen osuus huipentui Suomalainen Kreikassa-jakson ensiesitykseen 9.9.2010 sekä Maailman katolla-jakson ensiesitykseen viikkoa myöhemmin 16.9.2010. Aikaa suunnittelu- ja toteutusprosessiin oli varattu kaksi kuukautta jaksoa kohden.

Työn kirjallisessa osuudessa esitellään taustatyöhön liittyvää suunnittelua, ohjelman kulkua ja rakennetta. Osuudessa esitellään myös ohjelman teknistä toteutusta sekä jälkikäsitelyyn liittyviä toimia. Alan kirjallisuutta ja ammattilaisten haastatteluja apuna käyttäen kirjallisessa osuudessa perustellaan ja analysoidaan valmiita dokumentteja ja projektissa tehtyjä valintoja.

Opinnäytetyön toiminnallisessa osuudessa valmistuneista dokumenttisarjoista muodostui Ulkosuomalaisen tarinan 5. tuotantokauden kaksi viimeistä jaksoa.

ULKOSUOMALAISEN TARINA- FROM DESIGNING TO EXECUTION

Skön, Janina

Satakunnan ammattikorkeakoulu, Satakunta University of Applied Sciences

Degree Programme in Media and Communication

March 2012

Supervisor: Tornivuori, Mikko

Number of pages: 39

Appendices: 1

Keywords: Document, Designing the document, Editing

The purpose of this final thesis was to execute two episodes of Ulkosuomalaisen tarina -document series, Finnish in Greek and On top of the World. Episodes were showed in channel Yle two (YleTv2). The aim was to follow already made Ulkosuomalaisen tarina-episodes style and structure. Using these methods was supposed to create absorbing, interesting and real episodes.

The two last episodes of season five was designed and created in the functional part of this thesis. Functional part was started in January 2010, when the production team's camera crew returned back to Finland. The raw versions of these documents was started to design after the material arrive. The climax of this functional part was the premiere of the episode Finnish in Greek 9.9.2010. The other climax was the premiere of the episode Top of the World, a week later 16.9.2010. Time to process these episodes was two months for each one.

In the written presentation background work designing, programs progress and structure is introduced. At this part is shown also programs technical execution and after-treatment. With the help of some literature of the field and the interviews finished documents are explained and analyzed.

The finished document series created in the functional part of this thesis was formed the fifth seasons two last episodes.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	6
2	DOKUMENTTISARJA ULKOSUOMALAISEN TARINA	7
2.1	Ulkosuomalaisuus -projekti	8
2.2	Filmihalli Oy	8
2.2.1	Ohjaaja/tuottaja Antti Välikangas	9
3	DOKUMENTTISARJA	10
3.1	Televisio ohjelmien genret.....	11
4	TAUSTATYÖT JA SUUNNITTELU	12
4.1	Idean sisäistäminen	13
4.2	Synopsis	14
4.3	Kohderyhmä.....	15
4.4	Kerronnallisuus	16
4.5	Kiinnostavuus	18
4.6	Kesto	18
5	OHJELMAN KULKU	19
5.1	Ohjelman alku.....	19
5.2	Ohjelman loppu.....	22
6	DRAMATURGIA	22
6.1	Dramaturgisia malleja.....	23
6.1.1	Kronologia	23
6.1.2	Käänteinen kronologia.....	23
7	OHJELMAN TEKNINEN TOTEUTUS.....	24
7.1	Haastattelut	24
7.1.1	Henkilöhahmot	25
7.2	Kuvaus	26
7.2.1	Laitteisto	27
7.3	Leikkauskäsikirjoitus	28
8	JÄLKITYÖT	29
8.1	Editointi.....	30
8.1.1	Traileri	32
8.2	Äänileikkaus ja musiikki.....	32
8.3	Tehosteet.....	33
9	LOPUKSI.....	34
	LÄHTEET.....	37
	LIITTEET	

1 JOHDANTO

Opinnäytetyöni keskittyy dokumenttisarjan työvaiheisiin aina suunnittelusta toteutukseen asti. Opinnäytetyön teos osa kertoo Porilaisen tuotantoyhtiö Filmihallin tuotannosta nimeltä Ulkosuomalaisen tarina. Ulkosuomalaisen tarina – dokumenttisarja on tunnettu, perheille suunnattu ohjelma, jota esitetään Yleisradion kanava 2 primetime aikaan, kerran viikossa. Ulkosuomalaisen tarina kertoo tarinoita suomalaisista maailman äärissä. Opinnäytetyöni esittelee Suomalainen Kreikassa ja Maailman katolla –jaksojen toteuttamista ja suunnittelua televisio näytäntöön asti. Kerron vaiheita suunnittelusta, vastoinkäymisistä ja onnistumisen hetkistä, mitä työn eri tekovaiheet saivat aikaan. Koko opinnäytetyö prosessia valvoi Filmihallin tuottaja Antti Välikangas sekä Yleisradion asiaohjelmien tuottaja Sari Sirkiä. Opinnäytetyön aiheen sain tuottaja Antti Välikankaalta, joka on tuottanut ohjelmaa usean tuotantokauden ajan. Opinnäytetyökseni sain 5.tuotantokauden kaksi viimeistä jaksoa, Suomalainen Kreikassa ja Maailman katolla.

Opinnäytetyöni on toiminnallinen. Se koostuu projektiosasta ja kirjallisesta raportista. Työni perustuu työharjoittelussa saamiini tietoihin, opintoihini, haastatteluihin ja kirjallisiin lähteisiin. Tärkeimpinä lähteinä pidän E. Saksilan teosta, Asiaa ruudussa sekä henkilökohtaisia haastatteluita Filmihallin tuottajan, Antti Välikankaan kanssa.

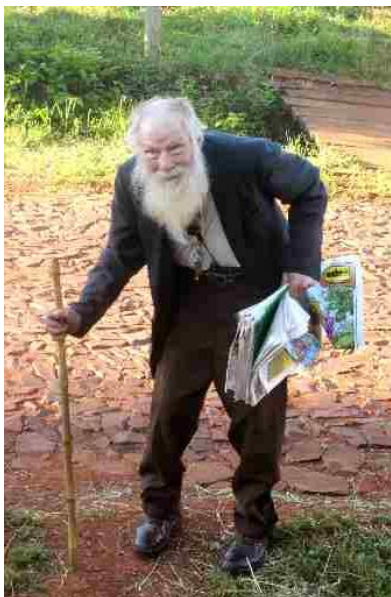
Toiminnallisena tehtävänä oli suunnitella, koota ja editoida ohjelmat valmiiksi kuvatuista materiaaleista, joita kuvausryhmä oli kuvannut edellisenä vuonna Kreikassa ja Nepalissa. Oli tärkeää toimia aiempien jaksoiden tyyliä ja luonnetta mukaillen. Jaksot eivät saisi erottua radikaalisti aiemmista Pekka Nurmen leikkaamista jaksoista, mutta kuitenkin oma kädenjälki ja tyyli tuli näkyä valmiissa ohjelmassa. Projekti aloitettiin tammikuussa 2010 ja ensimmäisen jakson Suomalainen kreikassa, ensiesitys oli 9.9.2010 ja Maailman katolla -jakson ensiesitys viikkoa myöhemmin 16.9.2010.

Opinnäytetyöni kirjallista osiota kirjoittaessani Tuotantoyhtiö Filmihalli OY haki konkurssin ja lopetti toimintansa kesällä 2011.

2 DOKUMENTTISARJA ULKOSUOMALAISEN TARINA

Ulkosuomalaisen tarina on tv-sarja, joka kertoo ulkomailla asuvien suomalaisten sekä suomalaiset sukujuuret omaavien henkilöiden elämästä ja arjesta. Dokumenttisarja keskittyy suomalaisiin, jotka tavalla tai toisella ovat ajautuneet pois Suomesta. Erilaisten tapahtumien seurauksena ulkomailla asuu n. 1,3 miljoonaa suomalaista. Muuttojen syyt ovat olleet yksilöllisiä, samoin kohdemaat. Usein tarkoituksena on ollut viipyä vain muutama vuosi, mutta monen kohdalla jääminen onkin muuttunut pysyväksi. Näiden ihmisten elämästä Ulkosuomalaisen Tarina kertoo.

Ensimmäinen Ulkosuomalaisen tarinan jakso esitettiin Yle 2:lla, 24.11.2002, ja ohjelman uusintajaksoja esitetään vielä tänä päivänäkin. Suosituinta jaksoa, Paraguayn viidakkosuomalaiset, seurasi jopa 743 000 katsojaa. Yhteensä sarjalla on uusintoineen ollut jo reilut 15 miljoonaa katsojaa. Ulkosuomalaisen tarina on ollut useana vuonna Yleisradion katsotuimpien ohjelmien kärkisijoilla. Ulkosuomalaisten tarinoita on esitetty myös kaikissa Pohjoismaissa ja Tv-Finlandilla Euroopassa. Tarinat ovat koskettavia, seikkailumielisiä ja kiinnostavia. Ulkosuomalaisen tarinan puolituntinen ohjelma on mukaansatempaava ja takaa jokaiselle mielenkiintoista katsottavaa niin ikään kuin sukupuoleen katsomatta.

Kuva 1. Manuel Holopainen Ulkosuomalaisen tarinan suosituimmasta jaksosta Viidakkosuomalaiset.

2.1 Ulkosuomalaisuus -projekti

Ulkosuomalaisuus-projekti on Opetusministeriön, Satakuntaliiton, Siirtolaisinstituutin, Suomi-Seuran, Ulkoasianministeriön, Ulkosuomalaisparlamentin sekä Yleisradion yhdessä työstämä projekti. Sen tavoitteena on taltioida eri puolille maailmaa muuttaneiden maanmiesten elinvaiheet sekä toimia siirtolaisuuden kuvapankkina. Tavoitteena on myös auttaa tutkijoita materiaalin hankinnassa ja levittää luotettavaa tietoa ulkosuomalaisista sekä heidän elinolosuhteistaan. Hankkeen avulla voidaan myös aktivoida ulkosuomalaisia toimimaan synnyinmaansa lähettiläänä nykyisissä kotimaissaan. Projekti toteuttaa ulkosuomalaisista mielenkiintoisia ja asiallisia video-ohjelmia monenlaisen levitykseen: TV-kanaville, kirjastoille, koulutukseen ja kansalaisyhteiskuntaan oppilaitoksille sekä erilaisille viranomaisille. (www.ulkosuomalaiset.net)

2.2 Filmihalli Oy

Filmihalli Oy oli pieni Porilainen tuotantoyhtiö joka keskittyi pääasiassa av-tuotantoon. Filmihalli Oy toimi Porissa useita vuosia ja se on tuottanut monia televisio-ohjelmia, dokumentteja ja mainoksia Yleisradiolle kuin muillekin televisio

kanaville. Filmihallin tiloissa on myös digitointiin tarkoitetut välineet ja se toimii yhteistyössä Porin Museoviraston kanssa. Myös livelähetykset Suomi Areenalta ja Pori Jazz- tapahtumista kuuluivat kesäisin Filmihallin tuotantoon.

Filmihalli Oy työllisti tuottaja/ohjaaja Antti Välikankaan lisäksi tuotantoassistentti Pirjo Välikankaan ja editoinnista ja kuvauksesta vastaavan Pekka Nurmen. Filmihalli on työllistänyt vakituisten työntekijöiden lisäksi useita työharjoittelijoita vuosien aikana ja näin ollen edesauttanut nuorten työllistymistä Satakunnassa. Itse pääsin Filmihalliin työharjoitteluun vuonna 2010 juuri tuottajan palattua kuvausmatkalta Nepalista. Työharjoittelun suoritettua sain Filmihallin hakemana apurahan vuodelle 2011, jonka aikana työskentelin yrityksessä tuotannon eri tehtävissä.

Filmihalli Oy tuotti Ulkosuomalaisen tarinaa vuodesta 2002. Filmihalli Oy palkkasi palkannut Ulkosuomalaisen tarinan kuvausmatkoille freelancer kuvaajia, joilta löytyy kokemusta haastavissa ja välillä arvaamattomistakin paikoilla kuvaamisesta. Filmihallin tuotannon tiloista löytyivät myös Ulkosuomalaisen tarinan kuvausmatkoista kertova näyttely sekä ajanhermoilla oleva studio ja editointikalusto.

2.2.1 Ohjaaja/tuottaja Antti Välikangas

Filmihalli Oy:n toimitusjohtaja Antti Välikangas on itse kiertänyt ympäri maailmaa kameran kanssa saadakseen haastattelut ja tarinat suomalaisten televisioihin. Antille idea Ulkosuomalaisen tarinaan tuli oman isänsä kautta, joka Antin vielä ollessa pikkupoika muutti paremman elämän perässä Australiaan. Aikuisiällä Välikangas kävi isänsä luona ja perehtyi tarkemmin Ulkosuomalaisiin. Myöhemmin Antti Välikangas onkin toiminut Ulkosuomalaisparlamentin, siirtolaisinstituutin sekä Suomi-Seuran toiminnassa. Välikangas on kiertänyt maailmaa vuosien ajan Paraguayn viidakosta aina Siperiaan asti. Kuvamateriaalia, haastatteluita ja karttoja Ulkosuomalaisen tarinoille löytyy useita satoja tunteja. Nämä materiaalit koottiin näyttelyksi vuonna 2005.

Ohjaajalla on lopullinen vastuu kaikista ohjelman luovista puolista. Ohjaajan palkkaa elokuvan tuottaja. Joskus ohjaaja toimii itse tuottajana, kuten Ulkosuomalaisten tarinan-jaksoissa.

Kuva 2. Filmihallin tuottaja Antti Vlikangas.

3 DOKUMENTTISARJA

Dokumenttisarja pitää sisällään kaksi sanaa, jotka kertovat mistä on kyse, eli sarjana esitettävästä dokumentista. Televisiodokumentteja on monia erilaisia. Dokumentin rakentaminen lähtee hyvästä ohjelmaideasta ja etenee valmiiksi dokumentiksi monen eri mutkan kautta. Lähtökohtana dokumentin rakentamisessa on toimiva työryhmä sekä hyvin suunnitellut taustatyöt. Perusteellisen taustatyön jälkeen kuvaus- ja editointiryhmän on helpompi aloittaa oma urakkansa, ja näin ollen saada mielenkiintoinen dokumentti valmiiksi.

Ulkosuomalaisen tarinan esittelee dokumentin, jonka rakenne on mahdutettava televisiokanavan määrittelemään jakson keston. Tässä tapauksessa se oli 28 minuuttia. Dokumenttisarja on monimuotoinen ja laajakäsitteinen ohjelmatyyppi, joka voidaan helposti sekoittaa televisiossa esitettyihin asiaohjelmiin, reportaasiin tai vaikka dokumenttielokuvaan. Dokumentin ja reportaasin välisen eron voi määrittellä siten, että reportaasissa katsojan ja tapahtuman välissä on toimittaja, joka tulkitsee ja kertoo katsojan puolesta sen mitä näytetään. Dokumentissa taas kuvakerronnan ja katsojan välillä on suurempi yhteys. Reportaasi selostaa, mitä tapahtuu, dokumentti näyttää sen. (Saksila 2008, 15.) Dokumenttisarjan ja dokumenttielokuvan eroa on

vaikea määrittellä tarkasti, koska dokumenttielokuvaa voidaan esittää myös televisioissa.

Televisiodokumenttia ja dokumenttisarjaa on vaikeaa määrittellä mihinkään tiettyyn luokkaan niiden monipuolisuuden ja laajakäsitteisyyden vuoksi. Alla esittelen muutamia tyylejä, joiden avulla määrittely on helpompaa.

3.1 Televisio ohjelmien genret

Genre eli lajimäärittely kertoo ohjelman tyyliuunnasta. Genren avulla ohjelmat jaetaan omiin lajityyppeihin tai vaihtoehtoisesti ala-lajeihin. (www.mediametka.fi)

Television lajityypit ovat selkeitä. Lähes kaikki tv-ohjelmat kuuluvat johonkin lajityyppiin, joita ovat mm. saippuaopera, asiaohjelmat, visailu, urheiluojelma, tosi-tv ja tv dokumentit. Myös lajityyppien yhdistelmät ovat tavallisia.

Erittelemällä ohjelmia lajityyppeihin, niille etsitään yhteisiä ominaispiirteitä joita ovat esimerkiksi juoni, hahmot, lavasteet ja ilmaisukeinot.

Jo nähdyt tv-ohjelmat luovat odotuksia uusille saman lajityypin ohjelmille ja lajityypin tutuus helpottaa uuden genren kuuluvan ohjelman vastaanottoa. Tällä tavalla katsojan genretuntemus lisääntyy. Genre auttaa myös mainostajia kohtaamaan haluamansa yleisön.

Televisiossa esitettävien asiaohjelmien ja dokumenttien tarkka määrittely on vaikeaa. Sillä usein juuri konteksti ratkaisee, millaisten kriteereiden mukaan genreraja vedetään. (Saksila 2008, 15.)

Konteksti tarkoittaa ympäristöä, asiayhteyttä, jossa viesti esitetään. Konteksti vaikuttaa viestin tulkintaan ja perille menoon. (www.mediakompassi.yle.fi)

Ulkosuomalaisen tarinaan määritelty ”dokumenttisarja” nimike on oman käsitykseni mukaan hieman liian raskas nimitys kyseiselle ohjelmalle. Ulkosuomalaisen tarinan tarkoituksena on päämääräisesti viihdyttää, saada aikaan tunteita ja haaveita, siksi parhaiten Ulkosuomalaisen tarinan ohjelmagenreä kuvailisin sanalla viihde-

dokumentti. Ohjelmassa esiteltävät perheet, heidän tarinansa, elämäntyylinsä ja historiansa ovat totta vaikka ohjelman mielenkiintoisuuden vuoksi vain hauskimmat ja rohkeimmat tarinat on tuotu esiin. Tarinoiden on tarkoitus viihdyttää katsojaa, siksi viihdedokumentti kuvaa sarjaa parhaiten.

4 TAUSTATYÖT JA SUUNNITTELU

Taustatyö on yleistermi, joka kattaa monia asioita ennen varsinaista tuotantoa. Onnistunut taustatyö luo edellytykset varsinaisen tuotannon sujuvuudelle. Taustatöiden tärkeyttä ei voida ylikorostaa missään vaiheessa, koska niiden tärkeys on ensiarvoista koko tuotannon ajan. Taustatöitä tarvitaan ennen kuvauksia, käsikirjoitusta ja editointia, jotta saadaan paras hyöty niin aikaa kuin budjettiakin silmällä pitäen.

Ulkosuomalaisen tarinan taustatyöhön perehtyminen vaati aikaa ja kiinnostusta asiaan. Suomalainen Kreikassa - jaksoon päähenkilön lisäksi tuottaja halusi esitellä jaksossa myös muita Pohjois-Kreikassa asuvia suomalaisia. Taustojen tutkiminen, asianosaisten historia ja nykyhetki oli tutkittava tarkasti, jotta muutama minuuttiin saataisiin mahdollisimman monipuolista ja mielenkiintoista tietoa henkilöistä, joita katsojat eivät tunteneet.

Omakohtaiset kokemukset taustatyön tärkeydestä tulivat esiin myös laitteiden kanssa työskentelyn kautta. Koulun tietokoneet, äänityslaitteet ja äänikirjasto olivat täysin erilaisia kuin mitä Filmihallin tuotantotiloissa oli käytettävissä. Oli tärkeää perehtyä Avid- ohjelman käyttöoppaaseen, jotta ohjelmaa editoidessa aika, ideat ja energia eivät kuihtuisi olemattomiin laitteiston puutteellisen tuntemuksen vuoksi. Editoiija Pekka Nurmi oli suureksi avuksi tässä vaikka Pekallakin oli eri ohjelmat ja eri työskentelytapa kuin allekirjoittaneella.

Taustatöiden aikana perehdytään mahdollisimman hyvin kohdehenkilöön ja kirjoitetaan alustava käsikirjoitus editointia varten. Ilman kunnan taustatyötä,

ohjelman kasaaminen olisi hankala toteuttaa sille varatussa aikataulussa tai budjetissa. Taustatyö antaa myös käsityksen tulevasta työmäärästä ja tehtävistä.

Suomalainen Kreikassa ja Maailman katolla- jaksojen kuvamateriaali oli kuvattu aiemmin syksyllä. Oli siis äärimmäisen tärkeää olla yhteydessä kuvattujen henkilöiden kanssa, jotta saisin mahdollisimman oikean käsityksen ihmisistä. Ensimmäiset viikot sisälsivät lähinnä kuvanauhojen katselemista uudestaan ja uudestaan. Erityisen tärkeää oli myös kerätä paperille kiinnostavaa tietoa henkilöstä, jotta raakaleikkauksen aikana kaikki tärkeä otetaan talteen. Joka vaihe ja asia on tärkeää kirjata ylös, jotta asioiden tarkistaminen ei vaadi koko materiaalin katsomista uudelleen.

Jokainen työryhmän jäsen on taiteellisessa ja tuotannollisessa vastuussa. Kaikki joutuvat tekemään oman, tehtäviinsä kuuluvan taustatyön ennen jokaista tuotantokautta.

Tuotantokausi on se määrä jaksoja, jotka tuotetaan suunnilleen yhden vuoden aikana. Esimerkkityötäni Ulkosuomalaisen tarinaa on esitetty tähän mennessä viisi tuotantokautta ja jokainen kausi on sisältänyt kaksitoista jaksoa.

4.1 Idean sisäistäminen

Televisiossa esitettävien dokumenttien suunnittelussa ja kasaamisessa eräs tärkein tehtävä on itse idean sisäistäminen. Mitä ohjelmalla halutaan antaa katsojille ja miten tuotantoryhmä itse asian sisäistää? Mitä tulee kertoa kuvilla, jotta katsoja samaistuu ohjelman kerrontaan?

Idean sisäistäminen vaatii paljon mietintää itsekseen ja ryhmässä. Lukeminen ja taustatutkimustyön tekeminen tukevat myös idean sisäistämistä, koska materiaali voi avata erilaisen näkökulman aiheesta.

Ideoiden sisäistämistä ei myöskään tarvitse odottaa, vaan niitä voi synnyttää. Onnistunut ideointi perustuu tietoon ja luovien työmenetelmien hallintaan sekä

ryhmän kykyyn kannustaa toisiaan. Aivoriihi, käsitekarttoitus ja improvisaatio ovat toimivia menetelmiä ideoiden synnyttämiseksi. Alkuvaiheessa on olennaisinta synnyttää vapaasti ja innostuneesti lukuisia ideoita, joita voi myöhemmissä työvaiheissa kriittisesti karsia.

Idean sisäistämiseen itselläni auttoi kuvausryhmän keräämä materiaali paikasta ja henkilökohtaiset tavarat, joita olimme saaneet lainaksi. Henkilökohtaisten kirjeiden lukeminen, vuosikymmeniä vanhat valokuvat ja muistoesineet avasivat minulle henkilökohtaisesti useita ideoita kerrontaan ja esitystapaan.

Oli tärkeää ymmärtää jo ihan alussa miksi kuvattavat eivät olleet palanneet Suomeen ja miksi jo ihan alkujaan he olivat sinne lähteneet. Piti myös ymmärtää minkälaista heidän elämänsä uudessa kotimaassa oikein oli. Oli sisäistettävä se mitä itse oli nähnyt ja mitä katsojat tulisivat näkemään. Vaikka itse en kuvausmatkoilla ollutkaan, olin valtavan materiaali määrän vuoksi saanut heistä enemmän tietoa ja tunsit heidät paremmin kuin katsojat tulisivat tuntemaan ohjelmaa katsoessa.

Tuotantoryhmällä on oltava yhteinen linja tuottaa ja esittää ohjelmaa. Tyylin tulee olla yhtenäinen niin sisäistämisessä kuin jälkikäsitelyssäkin, jotta katsoja ymmärtää mitä ohjelmalla on haluttu näyttää ja kertoa.

Esimerkkityössäni ohjelmaidea oli valmiina liittyessäni tuotantotiimiin, koska ohjelma on pyörinyt jo vuosia samalla tyylillä. Idean läpikäyminen ja lähempi tarkastelu tuottajan kanssa oli kuitenkin tarpeen, jotta kaikki sarjan jaksot ovat yhteydessä toisiinsa ja myös oman kädenjäljen pitäisi tulla näkyviin..

4.2 Synopsis

Synopsis on tiivistelmä ohjelman sisällöstä. Se on eräänlainen hahmotelma tai luonnos, josta selviää ohjelman sisältö ja muoto. Siinä kerrotaan ohjelman pääkohdat ja usein myös tietoa tapahtumapaikasta. Synopsis avaa myös käsityksen ohjelman lähestymistavasta ja tyylistä. Synopsiksen tehtävä on tiivistää nähtävä tapahtumasarja

eli tarina. Synopsis pyrkii kuvailemaan sisältöä ja sen tuotantoa vastaamalla muun muassa kysymyksiin *miksi, mitä, kenelle ja miten*.

Usein synopsisen tärkein funktio on idean myyminen joko konkreettisesti tai kuvainnollisesti. Idea ja ajatus on saatava läpi tilaajalla, omalla esimiehellä, sponsorilla, alalle tukea jakavassa laitoksessa tai tv-yhtiössä. (www.elokuvantaju.fi)

Synopsis ei sisällä kuvallisia tai muita yksityiskohtaisia ratkaisuja. Synopsisen laatimisvaiheessa on myös keskeistä määritellä kohderyhmän yleispiirteet.

(Liite 1)

4.3 Kohderyhmä

Ohjelman suunnittelu ja tuotanto on paljon helpompaa, kun miettii miten ihminen reagoi ohjelman kulkuun ja tapahtumiin. Hyvä ohjelma ja käsikirjoitus ovat aina jollakin tasolla henkilökohtainen viesti ihmiseltä toiselle.

Aikaisemmin televisiokanavat halusivat tarjota sisältöjä laajoille yleisöille. Nykyään yhä useampi media haluaa profiloida tuotteitaan eli suunnata sisältöjä tai tv-kanavia esimerkiksi nuorille kaupunkilaisille tai vaikkapa sisustuksesta ja asumisesta kiinnostuneille. Kohderyhmäajattelu tarkoittaa sitä, että konserni tarjoaa esimerkiksi kahta erilaista radiokanavaa, toisen nuorelle ja toisen varttuneemmalle kuulijakunnalle. Tällöin mm. kanavan mainonta voidaan kohdentaa ohjelmien oletetulle vastaanottajaryhmälle.

Ohjelmien tilaajilla ja tuottajilla on yleensä mielessään kohderyhmä, jolle ohjelma on suunnattu. Kohderyhmän määrittäminen vaikuttaa ohjelman tyyliin ja keinoihin ja myös siihen, missä mediassa ohjelmaa esitetään. Myös ydinvoimalauutisella on oma kohderyhmänsä, uutisista kiinnostuneet ihmiset. Heillä on oma käsityksensä siitä, millainen on ”oikea” uutinen.

Kohderyhmä tulee määritellä hyvin, jotta ohjelmaa ei suunnata liian laajalle yleisölle. Esimerkiksi koululaiset ovat katsojina varsin erilaisia, kuin jonkin alan asiantuntijat. He pitäisivät tällaista molemmille suunnattua ohjelmaa vaikeana. Asiantuntijat taas lapsellisena ja heitä aliarvioivana.

Kohderyhmän kartoitusta tehdessä on hyvä vastata muutamiin yksinkertaisiin kysymyksiin. Kenelle se on suunnattu? Kenen toivotaan olevan vastaanottajana? Mikä on kohderyhmän ikäjakautuma? Entä sukupuoli? Tietävätkö katsojat käsiteltävästä asiasta jo ennestään?

Maailma katolla ja Suomalainen Kreikassa -jaksot olivat kohderyhmiltään hyvin erilaisia. Maailman katolla -jakso keskittyi seikkailuun ja yksineloon, kun taas Suomalainen Kreikassa normaaliin arkeen ja perhe-elämään. Näin ollen voisi luulla jaksojen kohderyhmien olevan erilaiset, mutta pääasiallisesti tuotantoyhtiö on kuitenkin määritellyt Ulkosuomalaisen tarinan kohderyhmäksi yli 30-vuotiaat aikuiset. Kohderyhmä on siis aika laajaosainen.

Pääasiallinen kohderyhmä voi olla laaja, jolloin yleisönä voivat olla esimerkiksi lapset ja nuoret tai aikuiset. Mitä tarkemmin kohderyhmä on rajattu, sitä varmemmin saavutetaan suunnitellut tavoitteet ja katsojien mielenkiinto.

4.4 Kerronnallisuus

Kerronnallisuus on haastavaa ohjelman tekijöille, jotta kohderyhmä pitää tarinaa kiinnostavana. Katsojat odottavat usein ohjelman sisältävän kiinnostavia henkilöitä ja tunteita sekä tiettyä dramatiikkaa. Vaikka aihe itsessään ei olisi kovin kiinnostava, on työryhmän luotava tarinan ympärille jokin punainen lanka, jota katsojat voivat seurata alusta loppuun. Tavoite ohjelmaa tehdessä on pääsääntöisesti huomion kiinnittäminen ja kiinnostuksen herättäminen.

Ulkosuomalaisen tarinan jaksoissa punainen lanka oli rohkeus asua muualla, kiinnostavat nähtävyydet ja erilaiset kulttuurit. Ulkosuomalaisen tarinan kerronnallisuutta korostettiin myös pelkillä kuvilla paikoista, ihmisistä, työpaikoista

ja lomakohteista. Ihmiset rakastavat lomaa ja uutuuden viehätystä, joten Ulkosuomalaisen tarinan kerronnallisuuden hahmotuksessa päästiin helpolla.

Suomalainen Kreikassa ei kerronnaltaan ollut järin jännittävä tai dramaattinen. Etsin ohjelmaa raakaleikatessa asioita joihin katsojat voisivat samaistua, kiinnittää huomiota ja jotka olisivat yksinkertaisuudessaan kuitenkin kiinnostavia. Tämä oli haastavaa, koska jakson päähenkilönä toimiva Marko Suomalainen oli normaalia perhe-elämää vaimonsa kanssa viettävä, kahden lapsen isä, joka teki päivät töitä ja illat vietti aikaan perheensä kanssa. Oman sävöyksen ohjelmaan toi kuitenkin Marko Suomalaisen ja hänen vaimonsa häät, joita Kreikassa juhllitaan liki 4 päivää, ja joihin kutsuttuja vieraita on reilusti yli 400. Tämä on täysin erilaista kuin Suomalaisten tutut perinnehäät, joten tähän oli hyvä keskittyä ja näyttää mitä se oikeasti vaati. Ylen tuottajan Sari Sirkiän pyynnöstä jaksosta tehtiin perinteisistä perhearvoista kertova ohjelma. Sirkiä neuvoikin Suomalainen Kreikassa- jaksossa keskittymään tavalliseen perhe-elämään, perheen kotiin ja sen esittelyyn, lapsiin, sukulaisiin sekä elämäntapoihin. Nämä ovat tutkitusti ihmisiä kiinnostavia asioita.

Maailman katolla –jakson päähenkilön Kirsti Kirjavaisen tarinat ja elämäntyö erosivat radikaalisti aiempaan jaksoon. Kirjavaisen kertomukset olivat äärimmäisen mielenkiintoisia, jännittäviä ja niistä oli paljon vaikeampi valita juuri niitä, joita ohjelmassa esitettiin. Lopullisessa jaksossa päädyttiin kertomaan Kirsti Kirjavaisen elämästä, kättilön toimista navetassa ja savimajassa asumisesta. Kertomukset olivat pelkistettyinä jo niin mielenkiintoisia ja kerronnallisia, että näihin ei tarvinnut paljon mitään lisätä, ei edes kuvitusta.

Tekijän on myös mietittävä, mitä tunteita ja mielikuvia ohjelma haluaa katsojilleen tarjota. Mikä on ohjelman tavoite? Miten vastaanottajan toivotaan reagoivan ohjelman katsottuaan? Tarjoillaanko katsojille tunteita, naurua, ideoita tai vaikka ärsykeitä?

Ohjelman ydintä, eli tarinaa ei tarvitse kertoa sanoilla, vaan se voidaan näyttää kuvilla, eleillä ja ilmeillä. Tarinaa ei tarvitse kertoa kokonaan, vaan siitä voidaan rajata selkeä alue, joka näytetään. Tämä tekee tarinasta kiinnostavan, koska katsojat tekevät itse omat päätelmänsä ja mielikuvansa aiempien tapahtumien pohjalta.

4.5 Kiinnostavuus

Jotta ohjelmasta saadaan mielenkiintoinen ja viihdyttävä, on asioita paljastettava maltilla. Mikäli alussa näytetään kaikki kiinnostava materiaali, on katsojan turha seurata ohjelmaa loppuun, koska mitään uutta tai yllättävää ei ole tulossa. On pyrittävä kertomaan asia mielenkiintoisella tavalla, paljastamatta kuitenkaan liikaa.

Ylen tuottajan Sari Sirkiän palaute jaksosta, Suomalainen Kreikassa, sisäisti myös erään tärkeimmän asian kiinnostavuutta pohtiessa. Näytä, älä selitä-periaate oli erinomainen oppi ohjelmia tehdessä, ja sitä kannatti käyttää aina kun oli mahdollista. Tarinasta tuli huomattavasti kiinnostavampi, kun asia esimerkiksi näytettiin ensin ja vasta myöhemmin asia selitettiin, mikäli se ei kuvaa katsoessa selvinnyt. Katsoja saa näin ensin oman käsityksen tilanteesta ja pystyy päättelemään oman kantansa tapahtumiin. Eikä aiheita ja tarinoita vain suolleta ulos liukuhihnalla vaan asiasta tehdään huomattavasti kiinnostavampi hidastamalla aihe eteenpäin pikku hiljaa. Tosiasiahan on, että mitä enemmän aihe puhuttaa, sitä kiinnostavampi ja katsottavampi se on.

4.6 Kesto

Televisioon tehtävät ohjelmat joudutaan tavallisesti tekemään vakiomittaisiksi. Dokumenteilta edellytetään joko puolen tunnin tai tunnin kestoja, kaupallisissa kanavissa vastaavasti hieman vähemmän, jotta mainoksille jää tilaa noin 25 tai 50 minuuttia. Hyväkin dokumentti voidaan pilata liialla pituudella ja kerronnan löysyydellä. Nopea tempoinen, avartava ja opettava ohjelma on huomattavasti mielenkiintoisempi, kuin asian vatvominen, toistelu ja jatkuva kertaaminen. Pitkä kesto vaatii tarkempaa ja hiotumpaa rakennetta, jotta katsojan mielenkiinto pysyy yllä.

Pituus rajoittaa myös ohjelman käyttökelpoisuutta. Lyhyt ohjelma on helppo esittää eri yhteyksissä. Mitä lyhyemmin, tehokkaammin ja painokkaammin asiansa pystyy sanomaan, sitä parempi. Toisaalta ohjelma ei saa olla liian lyhytkään. Jos mukana on fiktiivistä ainesta, roolihenkilöitä ja juoni, tarvitaan usein pidempää kestoja. Tarina,

jossa on alku ja loppu sekä vähän kehittelyä välissä vaatii vähintään kuutisen minuuttia tullakseen kerrottua. Mutta mitään tarkkaa ja yleispätevää sääntöä ei ole.

Ulkosuomalasiens tarinoista tehtiin kaksi kestoiltaan eripituista versiota. Jokaisen jakson televisioon tuotettu versio oli kestoiltaan 28-29 minuuttia, kun taas ulkosuomalaiset.net sivustoilta tilattujen versioiden kesto oli liki tunti.

Ohjelmaa editoidessa sain ensin ohjeen koota raakaversioksi noin 60 minuuttia kuvamateriaalia aikajanelle. Kun ohjelman rakenne oli leikattu, oli seuraava tehtävä lyhentää siitä 15 minuuttia ja niin edelleen kunnes ohjelma oli kestoiltaan tarkasti vaaditut 28 minuuttia. Täällä tyylillä ohjaaja neuvoi toimimaan, jotta varmasti kaikki turha poistetaan ja tärkeä säilytetään ja ohjelma ei sisällä liikaa ”ilmaa”. En ole koskaan toiminut tällä tavalla ja kieltämättä tapa oli hyvä oppia, koska tiedän liki minuutillisen ohjelman rakenteen.

5 OHJELMAN KULKU

5.1 Ohjelman alku

Ohjelmalla on oltava selkeä alku ja loppu, niin yksinkertaista se on. Timo-Erkki Heinonen siteeraa BBC:n dokumenttien tuottajaa, jonka mukaan ”Ohjelman ensimmäiset minuutit ovat tärkeimmät”. Tarkkaa määritelmää selkeästä aloituksesta ei ole, vaan jokainen aihe ja ohjelma vaativat oman tyylinsä. Heinon mukaan eräs ongelmista on siinä, että ohjelmat vain alkavat, kun ohjelma-aika sattuu alkamaan. Alkuun ei panosteta riittävästi. (Saksila, 2008)

Ohjelman aloituksella halutaan myös pitää katsoja mukana kohtauksesta toiseen. Ohjelman alussa on ohjelmatunnus, joka kertoo ainakin ohjelman nimen. Usein se on brändi, joka jo sinällään antaa jonkin lupauksen tulevasta. Esimerkkinä ovat suurelle osalle suomalaisista tutut televisio ohjelmat: Ulkosuomalaisen tarina, 45 minuuttia ja MOT, jotka ovat kasvattaneet ohjelmatunnuksestaan suomalaisille tutut brändit. Ohjelmatunnuksen tyylin pitäisi myös vastata ohjelman kokonaisilmettä ja luonnetta. (Saksila, 2008)

Kuva 3. Ulkosuomalaisen tarinassa käytetty logo.

Kuva 4. Ulkosuomalaisen tarinan ohjelmatunnus.

Alun on hyvä herättää katsojan kiinnostus ja inhimillinen uteliaisuus. Ohjelma voi alkaa päähenkilön lyhyellä lauseella. Se voi olla koskettava, ärsyttävä, yllättävä tai vaikka ristiriitainen. Ohjelman keskeinen sisältö yritetään puristaa yhdeksi lauseeksi, joka kertoo tulevasta. Suomalainen elokuvantekijä Ywe Jalander määrittelee päälauseen sanoilla, "Päälause on se mitä toivomme katsojien ajattelevan ohjelman nähtyään. Se on se mitä haluamme sanoa". (www.elokuvantaju.fi)

Ulkosuomalaisen tarinan alku on kerronnallinen, sillä jokaisella jaksolla on samantyylinen aloitus. Jokaisen jakson alku sisältää musiikkia, josta katsoja voi arvailla tulevan jakson kohdemaan ja minkä tyylistä ohjelmaa on luvassa. Kuvissa näytetään lyhyesti taloja, maisemia sekä ihmisiä. Lopulta kuva löytää kohdehenkilön joka kertoo nimensä ja jonkin pienen ja selkeän lauseen joka herättäen katselijan. Esimerkkinä Suomalainen Kreikassa- jakso, jossa Marko Suomalainen esittelee itsensä James Bond tyyliin "Olen Suomalainen, Marko Suomalainen ja asun Tessalonikissa, Pohjois-Kreikassa".

Kuva 5. Ulkomaalaisen tarinassa päähenkilö esittelee itsensä ja tarinansa lyhyesti heti alussa. Näin hän vetää katsojan mukaansa tarinaan. Esittelyssä tausta kertoo mahdollisen tapahtumapaikan, mutta päähenkilö on kuitenkin enemmän esillä.

Tälläisen päälauseen käyttö on lähtöisin teatterin piiristä. Päälause määritellään tekijöiden kannanotoksi perusrivistöihin. Sitä kutsutaan myös pääväittäväksi eli premissiksi. Se on väite, jonka ohjelma pyrkii välittämään. Paras päälause on yksinkertainen, selkeä ja provosoi kannanottoihin.

Katsojan mielenkiinnon voi herättää myös kuva, joka luo katsojalle mielikuvan, kuin hän olisi itse mukana tilanteessa. Hyvä dokumentin tekijä jättää oivaltamisen ilon katsojalle. (www.elokuvantaju.fi)

Esittelyn jälkeen on ohjelman otsikon vuoro. Alle minuuttiin on tiivistetty se, mitä seuraavat 28 minuuttia pitävät sisällään ja mistä dokumentti kertoo.

Kuva 6. Otsikko kantaa samaa tyyliä mukanaan kuin ohjelmatunnus. Otsikko tiivistää tarinan yksinkertaiseksi ja selkeäksi.

5.2 Ohjelman loppu

Rakenteellisesti ehjä ohjelma sisältää aina alun, keskikohdan ja lopun. Se alkaa esittelyllä tai lupauksella. On tärkeää, että ohjelma lunastaa lopussa sen, mitä alussa lupasi tai vastaa alussa esitettyihin kysymyksiin. (Saksila, 2008)

Ohjelman lopuksi tulevat tekijätiedot, koska kuluttajilla on oikeus tietää ketkä ovat vastuussa ohjelman sisällön oikeellisuudesta. Myös tekijöillä on oikeus saada nimensä näkyviin.

Kuva 7. Ulko-suomalaisen tarinan tekijätiedot. Graafinen ulkoasu jatkaa samalla tyylillä ohjelmatunnuksen kanssa.

6 DRAMATURGIA

Dramaturgia on asioiden esittämistä niin, ettei katsoja pitkästy. Ohjelman rakenne ja muoto, jolla tarina kerrotaan, ovat todella tärkeitä. Kiinnostuuko katsoja aiheestamme? Saammeko hänet vedettyä mukaan ohjelmamme maailmaan?

Niin draamallisessa rakenteessa kuin muissakin rakennetyypeissä syntyy vahva eteenpäin vievä liike, etenemisliike. Katsoja kiinnostuu ohjelmasta ja haluaa tietää, nähdä ja kokea lisää. Ohjelma ikään kuin vetää tai imaisee hänet mukaansa. Katsojassa synnytetään odotuksia, joita ei kokonaan täytetä ennen kuin lopussa. Katsoja esittää itselleen koko ajan kysymyksiä. Vastaavasti ohjelma myös koko ajan vastaa osaan kysymyksistä.

Ohjelmassa täytyy olla myös rytmin ja tempon vaihteluita. Jaksojen täytyy erottua toisistaan. Hyvässä ohjelmassa on välillä tiiviitä ja nopeatempoisia jaksoja, kun taas välillä suvantopaikkoja, joissa katsoja voi vetää henkeä.

Dramaturgia viittaa näytelmään, draamaan. Draama on inhimillistä käyttäytymistä jäljittelevää toimintaa. Se perustuu inhimilliseen kykyyn samaistua esitettyihin henkilöihin ja tapahtumiin. Draamallinen rakenne on kuitenkin vain yksi mahdollisista lähestymistavoista ohjelmaa tehtäessä. Draama on tehokas keino saada ihmisissä aikaan tunteita. (www.elokuvantaju.fi)

6.1 Dramaturgisia malleja

Dramaturgisia malleja löytyy eri vaihtoehtoja. Alla esittelen tarkemmin muutaman mallin, joista löytyy hyvät lähtökohdat televisiodokumentin rakenteen kokoamiseen.

6.1.1 Kronologia

Tarinan kerronnan vanhin muoto on kronologia, joka käsittelee asioita aikajärjestyksessä. Sitä käytetään usein historiallisissa dokumenteissa, mutta myös kerronnan selkeyden vuoksi yleisesti dokumenteissa. Kronologiseen rakenteeseen liittyy usein klassisen draaman kaari eli tapahtumassa on alku, keksikohta ja loppu. Suora kronologia alkaa usein esimerkiksi henkilöihahmon lapsuudesta ja päättyy ratkaisuun, eli loppuun. (Saksila, 2008)

6.1.2 Käänteinen kronologia

Käänteinen kronologia toimii useimmiten televisiossa, jossa katsoja on saatava vain muutamassa minuutissa koukuttettua seuraamaan ohjelmaa. Käänteisessä kronologiassa kerrotaan siis ensin mitä tulee tapahtumaan ja sen jälkeen katsoja pystyy päättämään kiinnostaako itse tarina häntä. Tarina kerrotaan siis käänteisessä muodossa, mutta nykyhetkiä voidaan lisätä ohjelman väliin kertomaan sen hetkisistä tunteista ja ajatuksista. (Saksila, 2008)

Omiin kokemuksiin pohjautuen Ulkosuomalaisen tarinan dramaturginen malli pohjautuu käänteisen kronologia puolelle. Sarjan alussa kerrotaan katsojalle asioita jotka saavat heidät kiinnostuneeksi tulevasta. Tosin kummassakaan esimerkkijaksossa ei selkeää draaman kaarta löydy vaan draamaa ja vivahteita tuodaan esille lisäksi musiikilla.

7 OHJELMAN TEKNINEN TOTEUTUS

Ohjelman tekniseen toteutusvaiheeseen mennessä, on edellä mainitut lähtökohdat ja vaiheet ovat suoritettu sekä pohdittu tarkkaan. Edellä mainittujen asioiden lisäksi tekninen toteutus vaatii esimerkiksi rahoituksen, työryhmän, kuvauskaluston ja kuvakäsikirjoituksen ennen töiden alkamista.

Tekninen toteutus on dokumentissa se näkyvä jälki. Vaikka taustatyötä ja tutkimusta on tehty määrällisesti ja ajallisesti huomattavan paljon enemmän, eivät useimmat katsojat tiedä ohjelman taustatyömääristä.

7.1 Haastattelut

Henkilöhaastattelut ovat tärkeä osa dokumenttia. Haastatteluissa toimittaja ja tuottaja saavat haastateltavalta esiin ne asiat, jotka kiinnostavat katsojaa. Ensimmäinen haastattelu on hyvä tehdä jo ennen kuvausten aloittamista, sen tekeminen on olennainen osa ennakkotutkimusta. Haastatteluja tehdään myös kuvausten aikana, eli aina kun siihen tuntuu olevan tarvetta. Dokumenteissa tärkeintä ovat tunteet, ei informaatio. Pyri siis kysymään ja saamaan vastauksia kysymyksiin: miltä tuntuu, miltä asiat tuntuvat?

Ulkosuomalaisen jaksoissa tuottaja Antti Välikangas on toiminut haastattelijana virkaa. Antin on pitänyt mieltä tarkkaan kysymykset ja asiat. Usein asiat kysytään kahdella tavalla, jotta saadaan tarkka ja oikea vastaus. Kysymyksiä tehdessä myös taustatöiden merkitys on huipuissaan, koska ilman minkäänlaista tuntemusta on

haastattelijan vaikeaa saada haastateltavasta tarpeeksi irti. Haastattelu tilanteessa on oltava myös käsinkosketeltava, molemminpuolinen kunnioitus, jotta kaikille jää hyvä mieli haastattelu tilanteen jälkeen.

Eräänlaiseksi tavaksi haastatella on muodostunut malli, jota myös Ulkosuomalaisen tarinoissa käytetään. Toimittaja esittää kysymykset ja haastateltava vastaa niihin. Kysymykset on muotoiltava niin, että niihin ei voi vastata kyllä tai ei vastauksilla. Näin haastattelusta saadaan todempi, kuin haastateltava kertoisi tarinaa suoraan katsojalle, ei haastattelijalle. Valmiista materiaalista leikataan toimittajan kysymykset pois. Haastateltava kertoo elämästään toimittajalle, joka ei näy eikä kuulu. Haastateltava ei puhu suoraan kameralle, mikä tekee puheesta luonnollisempaa. Koska katsoja ei tiedä kysymyksiä, on haastateltavan kysymyksen ja vastauksen oltava selkeä sekä kertova

Hyvän haastateltavan on osattava ilmaista itseään. Ei pidä puhua vaan pitää myös sanoa jotain. (Saksila, 2008)

7.1.1 Henkilöhahmot

Ihmisiä kiinnostavat ihmiset. Katsojat haluavat nähdä, miten toiset asuvat, elävät ja viettävät vapaa-aikansa. Kertomukset elämästä, kokemuksista ja suhteista ovat asioita, joiden varaan kerronta rakennetaan tv-dokumenteissa. (Saksila, 2008)

Kun kerrotaan tarinaa, pitää miettiä kuka on se henkilö, johon katsoja samaistuu ja jonka kautta katsoja kokee elokuvan tai ohjelman tapahtumat. Tarkemmin sanottuna henkilö pitää rakentaa sellaiseksi, että katsoja samaistuu häneen. Henkilön on oltava elävä, todentuntuinen, mielenkiintoinen ja yleensä myös sympaattinen. Edustaako päähenkilö jotenkin ohjelmamme kohderyhmää?

Ulkosuomalaisen tarinan kiinnostavuus piilee juuri kiinnostavissa henkilöhahmoissa ja heidän tavoissaan elää. Kuvattavan henkilön ei tarvitse itsessään olla kovinkaan erilainen persoona vaan myös asuinpaikka, työpaikka, lapsuus, harrastus, ujous tai rohkeus saavan katsojat seuraamaan ohjelmaa. Monet katsojat voivat samaistua

henkilöhahmon elämään, toiset taas kauhistelevat toisen elintapoja. Mielestäni kaikki ihmiset ovat mielenkiintoisia ja kuvauksen arvoisia, toisten elämään vaan tarvitsee tutkia syvemmältä kuin toisten. Jokaisella ihmisellä on oma tarinansa ja siksi uskonkin henkilöhahmoista kertovien dokumenttien suosioon.

Tv-dokumentti voi rakentua pelkästään yhden henkilön varaan, varsinkin kun on kyse tositarinasta. Siihen voidaan lisätä samaistuvia tarinoita toisten ihmisten kertomina. Näitä samaistuvia tarinoita kutsutaan rinnakkaiskertomuksiksi. Rinnakkaiskertomuksia voidaan sisällyttää ohjelmaan useita erilaisia. Rinnakkaiskertomukset laajentavat ohjelman tarjontaa ja mielipiteitä, mikäli kyseessä on vaikka henkilödokumentti.

Suomalainen Kreikassa -jaksossa esiteltiin myös muutama rinnakkaiskertomus. Heitä yhdisti suomalaisuus ja suomen kieli sekä tietysti Kreikka, ja tämä avasi katsojan näkemyksen suomalaisten yhteydenkuuluvuudesta maailmalla.

7.2 Kuvaus

Dokumentin kuvaus avaa sen, mitä katsoja ei tiedä. Kuvaaja toimii käsikirjoituksen mukaan, mutta hänen on oltava myös ajan tasalla ympärillä tapahtuvista asioista, katsoa maailmaa linssin läpi. Kuvaus on havaitsemisen, kerronnan ja ajattelun väline ja kuvaajalle on annettava mahdollisuus tehdä omia havaintoja ja päätöksiä. Kuvaukset seuraavat esituotantoa ja ovat näkyvin osa tuotantoa.

Kuvakäsikirjoitus kertoo kuvaajalle mitä kuvata. Kuvaaja ja ohjaaja taas päättävät miten se tulee tehdä. Käsikirjoitus toimii kuvaajalle niin sanottuna muistiinpanona, josta on helppo tarkastaa sovitut kuvakulmat. (Sakasila, 2008, 132.)

Dokumentissa ja muissakin ohjelmissa kuvamateriaalin määrä vaihtelee huomattavasti. Ulkosuomalaisen tarinassa yhden jakson toteutukseen tarvittiin liki 10 tuntia kuvamateriaalia eri puolilta kohdetta. Haastattelut ja kuvituskuvat ovat tärkeitä ohjelman kokoamista ajatellen. Dokumenttiohjelmissa näkee harvoin pelkästään haastateltavaa studiossa tai ulkona. Yleensä ohjelmaa kevennetään ja avataan

kuvituskuvilla, joissa haastateltava touhuu päivittäisiä tehtäviään. Keventää voi myös maisemakuvilla tai sataprosenttisella kuvalla, jossa haastateltava kertoo ja tekee samaan aikaan.

Ulkosuomalaisen tarinaa kuvatessa Filmihallin kuvausryhmä liikkui maasta toiseen haastavissa ympäristöissä. Ulkosuomalasiens tarinaa on kuvattu usealla mantereella, niin jäätävän kylmissä, kuin polttavan kuumissakin ympäristöissä. Tämä oli suuri haaste niin kuvaajalle kuin myös kalustolle. Useimmat haastattelut on kuvattu rauhallisessa ympäristössä selkeän kuvan ja kuuluvan äänentoiston vuoksi. Staattinen kuvaus jalustalta etäännyttää kohteesta ja antaa kameralle viileän elegantin ja ulkopuolisen tarkkailijan roolin. Laajoja kuvakokoja suosivalla kuvaustavalla on samankaltainen, vieraannuttava vaikutus.

Tilannekuvissa, kuten Nepalín vuoristossa kamera taas oli kuvattaessa yleisimmin kuvaajan olkapäällä, eli käsivaralla. Käsivara on dynaamista ja se tuo tunteen läsnäolosta ja autenttisuudesta, jossa kamera ja katsoja ovat mukana elokuvan tapahtumissa. Se sopii erityisesti dynaamiseen kuvaukseen, jossa seurataan toiminnallisia päähenkilöitä ja tapahtumia, tai kun kamera ja kuvaaja ovat läsnä ja osana kerrontaa. Kyseinen kuvaustapa vaatii kuvaajalta erityistä tarkkuutta ja hyvää kykyä arvioida etäisyyksiä, koska etäisyys kameran ja kuvattavan välillä ei ole samalla tavalla hallittavissa kuin jalustalta kuvattaessa. Kuvaaminen oli myös huomattavasti nopeampaa ja joustavampaa ilman jalustaa.

Kameramiehen on työssään hallittava valokuvaus, televisiokameran käyttö, kuvantarkkailu, valaistus, valo-oppi, kuva- sekä ääni-ilmaisu. Tehtävässä yhdistyvät teknisten ja ilmaisullisten taitojen monipuolinen hallinta. (www.elokuvantaju.fi)

7.2.1 Laitteisto

Kuvauskalustoon kuuluvat kuvan ja äänen tallentamiseen tarvittavat välineet, kuten kamerat jalustoineen, ajoradat ja mikrofonit lisälaitteineen. Kuvauspaikasta riippuen myös valaistus on tärkeää huomioida. Kuvataanko ulkona päivänvalossa vai sisällä loisteputkivalossa?

Dokumenttituotannossa laitteiston määrä voi olla rajallinen, koska tilat ja haastattelupaikat voivat olla pieniä ja niihin pääsy voi olla hankalaa suuren kaluston kanssa. Ulkosuomalaisen tarinan tuotantotiimi kiertää maailmaa mukanaan vain muutama kamera sekä äänityslaitteet, sillä kuvauskohteisiin pääsy ja siellä liikkuminen on todella hankalaa. Maailman katolla- jaksossa Nepalin jäisissä maisemissa kuvausryhmän oli kuljettava kivenhakkaajien kylään Aasian selässä vuoristotietä pitkin, näin haastavissa olosuhteissa jo pelkästään kameran mukaan saaminen voi koitua suureksi ongelmaksi.

7.3 Leikkauskäsikirjoitus

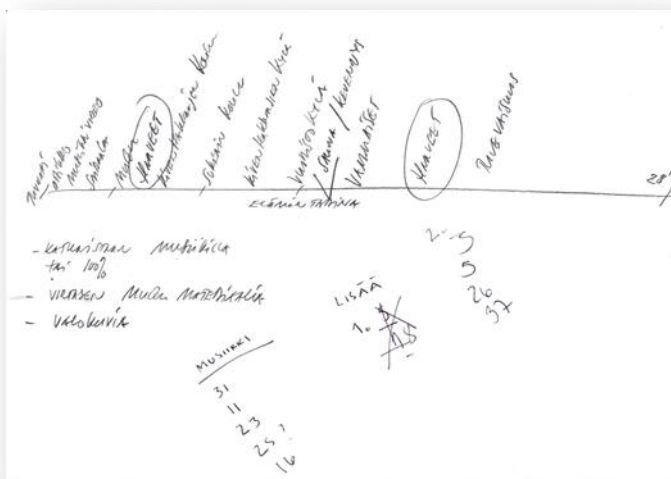
Leikkauskäsikirjoituksella tarkoitetaan käsikirjoitusversiota, joka tehdään kuvausvaiheen jälkeen elokuvan leikkausta varten. Leikkauskäsikirjoitusta on hyvä käyttää esimerkiksi dokumentteja tehdessä, koska ennakkosuunnitelmat eivät aina pidäkkään paikkaansa, kaikkia jaksoja ei ole pystytty kuvaamaan tai mukaan on tullut uutta materiaalia.

Ennen leikkauskäsikirjoituksen tekoa materiaali katsellaan ainakin kerran kunnolla läpi. Käsikirjoituksen tekijä ja leikkaaja tekevät muistiinpanoja. Leikkaajan tai editoijan on välttämätöntä tietää, missä mitkäkin kuvat ovat. Hänen on opittava materiaalinsa, tutustuttava siihen perinpohjaisesti. Sen lisäksi on hyvä tehdä muistiinpanoja siitä, mikä materiaali tuntuu mielenkiintoiselta ja toimivalta.

Ohjaajalla kuviin liittyy niin paljon ennakkosuunnitelmia, toiveita ja tunteita kuvausvaiheesta ettei hän aina parhaallakaan tahdolla pysty kylmästi arvioimaan, mitä otoksissa todella käytetään. Katselun jälkeen pitää pohtia, toimiiko alkuperäinen käsikirjoitus kuvatulla materiaalilla. Pitääkö joitakin jaksoja poistaa? Kohtausten järjestystä vaihtaa? Nouseeko materiaalista jokin henkilö tai tema niin, että sille pitäisi antaa enemmän tilaa?

Ulkosuomalaista tehdessä suunnittelimme ohjaajan kanssa alustavan leikkauskäsikirjoituksen, joka sisälsi päämääräisesti ne tärkeät asiat jotka olivat

ohjaajalle nousseet mieleen, ja joita oli pohdittu jo käsikirjoitus vaiheessa. Tämän jälkeen tutkin itse materiaalia useaan otteeseen ja tein oman käsikirjoituksen, jonka kävimme ohjaajan kanssa läpi. Lopulta yhdistimme nämä kaksi suunnitelmaa, ja tämän käsikirjoituksen pohjalta leikkaustyö aloitettiin. Leikkauskäsikirjoitus muuttui useaan otteeseen vielä leikkaus-vaiheessa, koska mukaan otettiin myös Yleisradion mielipiteet ja toiveet. Ulkoisesti leikkauskäsikirjoitus muistutti täydellistä epäjärjestystä ja kaaosta. Koska se oli tarkoitettu vain minulle, siihen tuli vapaasti lisättyä erilaista leikkaustyötä helpottavia ohjeita ja kommentteja materiaalista.

Kuva 8. Esimerkkityössäni käytetty leikkauskäsikirjoitus.

8 JÄLKITYÖT

Jälkityöt on yleinen nimitys työtehtäville, jotka nimensä mukaisesti aloitetaan yleensä kuvausten päätyttyä. Jälkitöihin lukeutuu mm. kuvaleikkaus, äänileikkaus, trikit ja efektit, äänen miksaus ja elokuvan värimäärittely.

8.1 Editointi

Editointi eli leikkaus, tarkoittaa ohjelman kasaamista kuvatusta materiaalista yhdeksi kokonaisuudeksi. Leikkaus on rakentelua ja yhdistelyä. Se on vaihtoehtojen kokeilemistä, vaikutelmien hakemista, rytmin, ajatusten ja tunnelmien rakentamista ja tietenkin tarinankerrontaa.

Editointi vaiheessa kuvattu materiaali leikataan otoksiksi. Editointi sisältää eri vaiheita, jonka avulla ohjelma saa lopullisen muotonsa. Kuvamateriaalia leikataan editointiohjelmalla, jolla voidaan muuttaa otosten järjestystä sekä kestoja. Editointi on myös yleistermi työlle, jossa kuvaa tai ääntä yhdistetään kuvatusta materiaalista yhtenäiseksi kokonaisuudeksi.

Leikkaajan vastuulla on kokonaisuuden hallinta, elokuvan rytmin ja rakenteen luominen, turhan materiaalin pois karsiminen, materiaalin kiteyttäminen sekä draamallisten ominaisuuksien luominen. Leikkaaja luo ohjelmalle ajan ja keston, sekä hyvin pitkälti kokonaisdramaturgisen luonteen. (www.elokuvantaju.fi)

Ulkosuomalaisen tarinan editointi oli haastavinta koko prosessissa. Työn laajuus, tyyli, neuvot ja toteutus olivat välillä liiki ylitsepääsemättömiä tilanteita. 10 tuntia kestävä materiaalin paloittelu timelinelle, tarinan kokoaminen valmiiksi suunnitellun leikkauskäsikirjoituksen perusteella ja tuntematon editointiohjelma tekivät työstä haastavan.

Ensimmäisessä toiminnallisessa työssäni, jaksossa Suomalainen Kreikassa, oli huomattavan paljon ongelmia, niin rakenteen kuin oman motivaationkin takia. Jakso oli ensimmäinen, koko opiskeluaikana työstetty laaja leikkaustehtävä, ja sen hahmottamiseen ja sisäistämiseen meni liikaa aikaa. Oman käsityksen mukaan liian tarkka leikkauskäsikirjoituksen noudattaminen loi myös leikkausvaiheessa liian paineita työn valmistumisen kannalta. Kävimme tuottajan kanssa työtä läpi joka aamu, jolloin pohdimme muutoksia ja etenemistapoja. Myös suunniteltu leikkauskäsikirjoitus muuttui melkein joka päivä, jonka vuoksi ohjelman hahmotus ja tavoitteet olivat vaikeita sisäistää. Ensimmäisen raakaversioiden palaute Yleisradion taholta oli mielestäni musertava, koska jakson rytmiin, rakenteeseen ja

yleisilmeeseen ei oltu kovin tyytyväisiä. Jaksoon oli tungettu liikaa, niin sanottuun pieneen tilaan.

Yleisradion tuottajan Sari Sirkiän palaute oli kuitenkin opettavaa ja selventävää ja muutosehdotukset hyvin esitetty ja selitetty. Palaute selvensi ohjelman rakennetta ja tämän jälkeen itse ohjelman leikkaaminen oli huomattavasti helpompaa. Uskon liiallisen työskentelyn ohjaajan kanssa vaikuttaneen ensimmäisen version epäselvään tyyliin, koska palautteen jälkeen omat muutokset ja tyyli saivat huomattavasti paremman palautteen.

Tehdessäni toista jaksoa, Maailman katolla, asiat olivat minulle jo huomattavasti tutumpia ja uskalsin kokeilla eri tyylejä ja tapoja. Jakso oli huomattavasti helpompi raakaleikata leikkauskäsikirjoituksen mukaan, eikä siihen tarvinnut tehdä myöskään monia muutoksia.

Maailman katolla- jakson palaute Sirkiältä oli ensimmäisestä versiosta lähtien hyvä. Jakson rytmiin, tyyliin, musiikkiin ja kohtauksiin oltiin hyvin tyytyväisiä jo ensimetreillä. Muutosehdotukset eivät olleet pieniä yksityiskohtien hiomista suurempia. Jälkikäteen mietittyäni tilannetta, voi asiaan kuitenkin vaikuttaa Suomalainen Kreikassa- ja Maailman katolla- jaksojen totaalinen eroavaisuus niin kiinnostuksen kuin aiheenkin vuoksi. Se oliko jälkimmäisen jakson toteutuksen helppous jo opitussa tyylissä vai jakson aiheen kiinnostavuus, ei varmasti selviä minulle koskaan.

Oli mielenkiintoista verrata näitä kahta jaksoa niiden valmistuttua. Ne poikkesivat täysin toisistaan, mutta silti niistä löytyi samoja piirteitä rytmiä ja leikkaustyyliä silmälläpitäen. Ensisijainen tehtävänäni oli leikata jaksot samaa tyyliä noudattaen kuin aiemmat Ulkosuomalaisen tarinan jaksot. Oman kädenjäljen Ulkosuomalaisen tarinaan toi luultavasti lisäämäni musiikin määrä. Aiemmissa Pekka Nurmen leikkaamissa jaksoissa ei musiikki ollut niin suuressa osassa kuin näissä leikkaamissani jaksoissa.

8.1.1 Traileri

Kiinnostavuutta herätellään kanavalla pyörivillä trailereilla. Traileri on ohjelmasta tehty audiovisuaalinen mainos. Trailereita tehdään nykyään useita, eri tarkoituksia varten. "Teaser"-nimitystä käytetään lyhyestä esittelystä, joka on pituudeltaan yleensä 10-30 sekuntia. Sen tarkoitus on aktivoida yleisö odottamaan, kiinnostumaan tai tulemaan yleisesti tietoiseksi ohjelman olemassaolosta.

Varsinainen traileri on pituudeltaan yleensä 30-120 sekuntia ja se on "teaseria" konkreettisempi mainos, jonka avulla ohjelmaa on tarkoitus mainostaa ja markkinoida televisiossa sekä nykyään myös erilaisissa verkkosovelluksissa.

Trailereista leikataan nykyisin myös ns. TV-versiot, jotka sijoittuvat sisällöltään "teaserin" ja varsinaisen trailerin välimaastoon.

Ulkosuomalasien tarinan trailerit leikattiin varsinaisen ohjelman valmistuttua. Ohjelmista valittiin yksi selkeästi esille nouseva ja mielenkiintoinen aihe, joka esiteltiin lyhyesti ja ytimekkäästi. Ulkosuomalaisen tarinan trailerit toistivat kaikki tyyliltään samaa kaavaa. Ohjelman päähenkilö esittelee itsenä, jonka jälkeen ulkosuomalaisen tarinan tunnus grafiikka tulee näkyviin. Koska ohjelma pyöri sarjana joka viikko samaan aikaan, julkaistiin seuraavan viikon traileri aina edellisen ohjelman loputtua.

8.2 Äänileikkaus ja musiikki

Äänellä voi kertoa tarinaa, tulkita nähtävää ja vaikuttaa voimakkaasti katsojan tunteisiin. Ääniä on monenlaisia mutta pääsääntöisesti dokumenteissa käytetään 100 % puheäänien lisäksi vai musiikkia. Äänileikkaus keskittyy lähinnä ääniraitojen tuomiseen timelinelle, äänen pilkkomiseen ja itse tarinan luomiseen. On tietysti dokumentin luonteesta kiinni mitä äänellä voidaan tehdä, mutta Ulkosuomalaisen tarinan äänileikkaus oli lähinnä äänen painon tasaamista ja johdatusta tilanteesta toiseen.

Ääntä ja musiikkia ei kuitenkaan saa olla liikkaa, vaan itse kuvakerronnan on dokumentissa oltava ensisijaisena. Puheen ja musiikin on oltava tasapainossa. Jos ohjelmassa puhutaan tai esitellään jotain, ei musiikkia kannata lisätä näihin kohtiin. Yleisradion palautteissa Tuottaja Sirkiä toivoikin enemmän 100 % ääntä tilanteista, esimerkiksi kaupassa käynnistä, torilta, ihmisten tapaamisista ja perheen omista hetkistä. Nämä äänet ovat aitoja ja siksi niitä on hyvä lisätä jaksoihin. Haastattelutilanteissa Sirkiä toivoi myös taukoja puheeseen. Tämä olikin työlästä, sillä Suomalainen Kreikassa- jakson päähenkilön puhe oli nopeaa ja tauotonta. Oli tarkkaa leikata ääni jaksoihin ja laittaa ääneen tauko juuri oikeassa kohdassa, jotta puhetyyli tuntui luontevalta eikä tehdyltä.

Musiikki elävöittää ohjelmaa ja antaa siihen oman draamallisen kaarensa. Musiikin avulla voidaan keventää raskasta aihetta tai päinvastoin. Musiikki on myös tehoste, varsinkin dokumentissa. Valitun musiikin tulisi nousta ohjelman aiheen ja päähenkilöiden maailmasta, ja auttaa pääsemään niiden sisälle, mikäli kontrastia ei luoda tarkoituksella. Ulkosuomalaisen tarinassa musiikkia käytettiin usein siirtymävaiheissa, jonka avulla paikanvaihto sujui luonnikkaammin. Koska jokaisessa jaksossa esiteltiin eri henkilö ja eri maa, oli hyvä etsiä jaksoihin keskeiseen maahan liitettyä musiikkia. Suomalainen Kreikassa- jakson musiikki painottui välimeren maisemiin ja tunnelmiin ja myös leikkisästi lapsiin. Näin luotiin kevyt ja rentouttava tunnelma. Maailman katolla -jakson musiikki oli taas hieman surullisempaa, yksinkertaisempaa ja rauhoittavaa, koska jakso oli muutenkin paljon dramaattisempi kuin edeltäjänsä. Nokkahuilu, lasten laulu ja kansanmusiikki avasivat jakson tunnelmaa aivan omalla tavallaan.

8.3 Tehosteet

Leikkausvaiheessa videoon voidaan lisätä myös erilaisia siirtymiä ja tehosteita, mikäli ohjelma niitä tarvitsee. Tehosteiden eli trikien ja efektien avulla ohjelmasta saadaan aikaan monipuolinen ja sujuvarakenteinen. Tehosteita löytyy tuhansia erilaisia, ja usein katsojan silmä ei niitä edes huomaa. Dokumenteissa tehosteita käytetään lähinnä otosten välissä. Tehosteet ovat kuvaan tai ääneen liittyvä

kuvallinen tai äänellinen ehostos. Termiä käytetään yleisimmin kuvaefekteistä, joihin voi kuulua perinteisiä transitio-efektejä, kuten ristikuva, himmennys mustaan jne.

9 LOPUKSI

Tämä opinnäytetyö käsitteli dokumenttisarja Ulkosuomalaisen tarinan tekoa suunnittelusta toteutukseen asti. Se esitteli televisiossa esitettävän dokumenttisarjan tuotannon vaiheita, sitä kuinka televisiossa esitettävä dokumentti saa alkunsa ja mitä asioita tulee ottaa huomioon ja miten asiat itse koin toiminnallista opinnäytetyötä tehdessä.

Olin itse mukana Ulkosuomalaisen tarinan tuotantotiimissä vuonna 2010, jolloin sarjasta toteutettiin viides tuotantokausi. Sain tehtäväkseni suunnitella kaksi Ulkosuomalaisen tarinan jaksoa: Suomalainen Kreikassa sekä Maailman katolla. Työ oli kokonaisuudessaan laaja ja moniselitteinen, joten pohja työlle perustui omakohtaisiin kokemuksiin, opiskeluaikana saatuihin oppeihin sekä lähdemateriaaleihin. Työ oli äärettömän haastava ja mielenkiintoinen. Koen olevani etuoikeutettu saadessani nimetä itseni jaksojen leikkaajaksi.

Omaan työnkuvaani kuului jaksojen toteutus, valmiiksi kuvatuista materiaaleista, näitä olivat leikkauskäsikirjoitus, leikkaus ja jälkikäsittelytyöt. Jakson leikkaus oli suurin tähän astisista, konkreettisista tilaustöistä, joita olin koskaan tehnyt. Myös jaksojen esitys televisiossa satatuhatpäiselle katsojamäärälle loi omat haasteensa työn teossa.

Tämä työ avarsi minulle monia asioita, joita en ole aiemmin edes tiennyt dokumentin rakentamiseen liittyen. Esiintyjien elämään tutustuminen ja haastattelu tilanteeseen valmistautuminen olivat äärimmäisen pikkutarkkoja asioita. Taustatöiden määrä myös yllätti minut täysin. Se kuinka monipuolisesti asiat on tutkittava, selvitettävä ja osattava olivat minulle uutta. Opiskeluaikana suoritettavat ryhmätehtävät olivat toki antaneet jonkinlaisen käsityksen suunnitteluvaiheen laajuudesta, mutta yksin työskentelyyn en ollut osannut varautua.

Yhtä ohjelmaa varten tuotantotiimi oli varannut kaksi kuukautta aikaa valmistaa televisiossa näytettävä ohjelma. Aikataulu oli minusta alussa yllättävän pitkä aika, mutta mitä pidemmälle ohjelman rakentamista päästiin, sitä enemmän aikaa kului pienten asioiden viilaamiseen.

Äärimmäisen haastavaa oli vastata itse omasta työtahdistasta, tavoitteista ja toteutuksesta. Työ oli lähinnä projektityötä, eli sain tarvittavat materiaalit, aikataulun ja esityspäivän ja näiden pohjalta aloitin työskentelyn. Tuottajan ja vanhemman leikkaajan neuvot olivat aina saatavilla, joten aivan yksin en työtä tehdessä jäänyt. Vaikka alku hankaluuksia olikin, olen itsestäni ylpeä. Ensimmäistä jaksoa, Suomalainen Kreikassa, tehdessäni sain kokea useita vastoinkäymisiä niin oman työmotivaation kuin palautteen annonkin kautta. Työn raadollisuus tavallaan sai aivan oman käsityksen tätä jaksoa tehdessä. Koin jakson teon tylsäksi, sekavaksi eikä valmiskaan jakso tuntunut valmiilta. Aluksi uskoin haukanneeni liian suuren palan. Sain lopuksi kuitenkin hyvää palautetta muulta työryhmältä jaksosta ja sen avulla intoa tehdä seuraavan Maailman katolla- jaksos, jota Filmihallin tuottaja Antti Välikangas ja Yleisradion tuottaja Sari Sirkiä minulle tarjosivat.

Jakso, Maailman katolla, erosi motivaatioltaan sekä aikaansaamiseltaan ja ehkä hieman myös tyyliltään edeltäjästään. Tätä jaksoa tehdessä kaikki sujui huomattavasti paremmin kuin aiemmin. Jakso oli mielenkiintoinen, sen rytmiin ja rakenteeseen oli helppo mukautua ja mikä tärkeintä, se oli hauskaa. Uskon, että ensimmäisen jaksos teko ja rutiinit tekivät tästä jaksosta huomattavasti helppotekoistemman. Maailman katolla -jaksos teko oli myös hyvin opettavaista, koska aikaisemman jaksos vastoinkäymiset eivät enää pelottaneet, vaan uskalsin kokeilla uusia tyylejä ja tapoja toimia niin suunnittelu, kuin leikkausvaiheessakin. Tämän avulla ymmärsin kuinka tärkeää kokemus sekä ammattitaito ovat suunnittelu- ja leikkausvaiheessa. Nyt osaan kunnioittaa pitkäjänteisyyttä, malttia ja rauhallisuutta työtä tehdessä.

Kokonaisuutena Ulkosuomalaisen tarinan jaksot, Suomalainen Kreikassa ja Maailman katolla, onnistuivat hyvin. Koen saavuttaneeni töille asetetut tavoitteet ja

tehneeni jaksoista vaaditut kriteerit täyttävät. Jaksot ovat Ulkosuomalaisen tarinan tyylin mukaisia, mutta ne myös omaavat piirteitä työskentely tyylistäni.

Lopuksi oli mielenkiintoista käsittää koko dokumentin luomis prosessi alusta loppuun, varsinkin kun ohjaajat ja ohjelman tilaajat antoivat vielä lopullisen palautteensa töistä. Palaute oli positiivista ja rakentavaa. Olin kehittynyt jaksoja tehdessä paljon, niin suunnittelua, kuvaamista kuin leikkaustakin silmälläpitäen. Kaikki kokemukset, joita tätä opinnäytetyötä tehdessäni sain, valmistavat minut oikeaan työelämään. Filmihalli hakikin minulle Yleisradiolta apurahan vuodelle 2011, jonka työskentelin dokumenttien parissa. Kiitänkin Filmihallin Tuottaja Antti Välikangasta, tuotantoassistentti Pirjo Välikangasta sekä leikkaaja Pekka Nurmea tästä uskomattomasta projektista, jonka he mahdollistivat minulle.

LÄHTEET

Saksila, E. 2008. Asiaa ruudussa. Keuruu. Otavan Kirjapaino Oy.

www.elokuvantaju.fi

www.mediametka.fi

www.mediakompassi.yle.fi

www.ulkosuomalaisentarina.net

www.ulkosuomalaiset.fi

www.filmihalli.fi

Välikangas, A. 2010. Toimitusjohtaja/tuottaja, Filmihalli OY. Pori. Haastattelut toteutettu kevään 2010 aikana. Haastattelijana Janina Skön. Muistiinpanot haastattelijan hallussa.

Nurmio, P. 2010. Leikkaaja, Filmihalli Oy. Pori. Haastattelut toteutettu kevään 2010 aikana. Haastattelijana Janina Skön. Muistiinpanot haastattelijan hallussa.

12. MAAILMAN KATOLLA

Kirsti Kirjavainen on työskennellyt auttajana ja lähetystyöntekijänä Nepalissa jo yli 30 vuotta. Kirsti on koulutukseltaan diakonissakättilö, joten jo ammattinsakin puolesta hänen työnsä liittyy paljolti naisiin ja lapsiin. Kun Kirsti tuli Nepaliin, niin sikäläiset naiset vetäytyivät synnyttämään yksin, usein navettaan, tästä johtuen lapsikuolleisuus maassa oli hyvin korkea, n. 70 %.

Tämä oli vain yksi esimerkki Kirstin työmaasta, kokonaishygienia, luku- ja kirjoitustaito, itsetunnon kohottaminen, vammaistyö ym. Siinä riittää tekemistä Kirstillekin, vaikka on aikaansaava ja sosiaalinen persoona. Tähän kun vielä lisätään yhteiskunnalliset olot ja vaikuttava luonto ympärillä, niin elementit mielenkiintoiselle dokumentille ovat olemassa.

VIDEO- JA TV TUOTANTOA

Presidentinpuistokatu 5, 28130 PORI

Puh: (02) 6306 700, GSM 0500-591 169, Fax (02) 6350 910, info@filmihalli.fi, www.filmihalli.fi, www.ulkosuomalaiset.net

